

Riktlinjer som stöd för handläggning enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Antagna av vård- och omsorgsnämnden 2017-03-14 § 19, 2016VON/0147

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Målgrupp	3
1.2	Vård- och omsorgsnämndens grundläggande värderingar	3
1.3	Inriktning för Värmdö kommun	3
1.4	Barnperspektivet	4
1.5	Föräldraansvar	4
2	Lagar och föreskrifter	4
2.1	Lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning, LSS. 5	
2.1.1	Insatser enligt LSS som beslutas av vård- och omsorgsnämnden.....	6
2.2	Offentlighets- och sekretesslagen	6
2.3	Förvaltningslagen, FL.....	6
3	Delegationsordning	6
4	Handläggning och dokumentation	6
4.1	Handläggning	7
4.2	Beslut	7
4.3	Genomförandeplan	7
4.4	Uppföljning av beslut	8
4.5	Samverkan	8
4.6	Individuell plan enligt LSS.....	8
4.7	Samordnad individuell plan enligt SoL.....	8
4.8	Dokumentation	8
5	Överklagan.....	9
6	Uppföljning av riktlinjen	9

1 Inledning

Riktlinjernas syfte är att vara ett styrdokument för handläggare i arbetet med en rättssäker och likvärdig utredning och behovsbedömning med utgångspunkt från lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. De syftar även till att ge information till medborgare som kommer i kontakt med vård- och omsorgsnämndens verksamhet.

Riktlinjerna är en vägledning och innebär inte en inskränkning i den enskildes rätt att få en individuell prövning av sin ansökan. Varje beslut ska vara baserat på individens behov. Insatser till den enskilde ska präglas av helhetssyn, kontinuitet samt av att den enskildes egna resurser ska tillvaratas. De ska så långt som möjligt utformas i samråd med den enskilde.

1.1 Målgrupp

Riktlinjerna avser personer som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. För att ha rätt till insatser enligt LSS krävs att:

- Den enskilde omfattas av någon av lagens tre personkretsar enligt § 1 LSS.
- Den enskilde behöver insatser enligt LSS för sin livsföring.
- Behovet kan faktiskt inte tillgodoses på annat sätt.

1.2 Vård- och omsorgsnämndens grundläggande värderingar

Alla människor är olika och lika mycket värda. Varje människa ska med sin unika kunskap och erfarenhet ses som en tillgång för samhället. Därmed har alla samma rätt till delaktighet i samhället. Vård- och omsorgsnämndens arbete ska utgå från människors lika värde och rättigheter och ett demokratiskt synsätt ska prägla allt arbete.

Varje enskilt möte ska kännetecknas av respekt, hänsyn och förståelse. Kvalitetstänkande och respekt för individens integritet ska utmärka allt arbete både vad gäller utförande och bemötande. Individerna ska stödjas till att ta tillvara sina egna resurser. Frivillighet är vägledande vilket innebär att den enskilde själv bestämmer om han eller hon vill ta del av de insatser som finns. Stöd och insatser ska utformas så att människor inte känner sig utpekade. Varje individ ska genom de beviljade insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor utifrån önskemål och förutsättningar.

1.3 Inriktning för Värmdö kommun

Målet är att anpassa beviljade insatser efter den enskildes behov och önskemål och därigenom öka den enskildes livskvalitet samt bidra till ökad självständighet för den enskilde. I Värmdö kommuns plan för personer med funktionshinder har tre målområden definierats:

- Tillgänglighet
- Inkludering
- Delaktighet och inflytande

Detta innebär att den enskilde och/eller dennes företrädare ska garanteras delaktighet och inflytande vid beslut om insatser. Utförarverksamheten ska arbeta med individuell planering för utförande och kontinuitet i insatserna för att garantera den enskilde goda

levnadsvillkor.

I första hand bör verksamhet som finns i Värmdö kommun anlitas, där så är möjligt, då närhetsprincipen ska gälla i kommunen¹. Värmdö kommun samverkar med organisationer som företräder personer med funktionshinder genom Värmdö kommuns råd för funktionshinderfrågor samt samverkan enligt 15:7 LSS.

1.4 Barnperspektivet

Barnperspektivet ska alltid ingå i Värmdö kommuns arbete och utifrån FN:s barnkonvention ska barnets bästa alltid komma i första rummet. När en åtgärd rör barn ska enligt 6 a § LSS beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver.

Stödinsatser för barn ska alltid bedömas med utgångspunkt från barnets perspektiv. När en insats eller åtgärd rör ett barn ska hans eller hennes inställning beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

I barnperspektivet ingår att uppmärksamma om ett barn har behov av insatser från andra delar av socialtjänsten, från andra verksamheter inom kommunen eller från andra huvudmän, samt att samverka så att olika insatser samordnas på ett ändamålsenligt sätt.

Socialtjänstens medarbetare är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de får kännedom om något som kan innebära att nämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

1.5 Föräldraansvar

I handläggningen ska hänsyn tas till föräldraansvaret. Normen för vad som kan anses normalt föräldraansvar utgörs av den omvårdnad en förälder normalt ger till ett barn i aktuell ålder utan funktionsnedsättning. Det hjälpbehov och de insatser som går utöver vad som är normalt för ett barn i samma ålder utgör grunden för att bedöma behovet av insatser.

Föräldrabalken kap 6 anger att den som har vårdnaden om ett barn har ett långtgående ansvar för barnets personliga förhållande och ska tillse att barnets behov tillgodoses. Barnets föräldrar svarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Föräldraansvaret ska synliggöras i utredning och beslut.²

2 Lagar och föreskrifter

Handläggnings- och genomförandeprocessen samt dokumentation, hantering av akter och personuppgifter styrs av bestämmelser i enlighet med:

Lagen (1993: 387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
Förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade
Socialtjänstlagen (2001:453)

¹ Prop. 1979/80:1, s 215.

² FK rättsliga ställningstagande beaktas vid bedömning av grundläggande behov.

Förvaltningslagen (1986:223)
Offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400)
Socialförsäkringsbalken (2010:110)
Föräldrabalken (1949:381)
Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)
Lag om riksfärdtjänst (1997:735)
Äktenskapsbalken (1987:239)

Även förarbeten till lagtext, prejudicerande domar från Högsta förvaltningsdomstolen och kammarrätt samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd är av betydelse vid handläggningen.

Socialstyrelsens handbok om handläggning och dokumentation inom socialtjänsten underlättar tillämpningen av regelverket. Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har ett nationellt tillsynsansvar.

Bland Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd kan särskilt nämnas:

- SOSFS 2014:5 om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVM, LVU och LSS
- SOSFS 2014:6 om handläggning av ärenden som gäller barn och unga
- SOSFS 2011:5 om Lex Sarah
- SOSFS 2005:28 om anmälningsskyldighet enligt Lex Maria
- SOSFS 2011:9 om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

2.1 Lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning, LSS

De bärande principerna i LSS är självbestämmande, integritet och inflytande, tillgänglighet, delaktighet, helhetssyn och kontinuitet³.

LSS är en rättighetslag och det betyder att alla som tillhör lagens personkrets har rätt till i lagen särskilt angivna insatser om de behöver det i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Insatserna enligt LSS ska tillförsäkra individen goda levnadsvillkor. Målet för insatserna är att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

De personer som omfattas av LSS är personer med:

1. Utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. Betydande och bestående begåvningsmässiga funktionshinder efter förvärvat hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service insatser enligt LSS.

Frågan om en person tillhör en personkrets eller inte blir aktuell när personen begär insatser enligt LSS. Beslut om personkretstillhörighet fattas inte särskilt, utan ska vara en del av beslut om insatser.

³ SOU 1991:46 samt Prop. 1992/93:159, s. 171

2.1.1 Insatser enligt LSS som beslutas av vård- och omsorgsnämnden

Det finns tio särskilda insatser enligt 9 § LSS. Inga andra insatser kan beviljas enligt LSS. Kommunerna ansvarar för nio av dessa:

- Personlig assistans
- Ledsagarservice
- Kontaktperson
- Avlösning i hemmet
- Korttidsvistelse
- Korttidsstillsyn (KTT) för skolungdom över 12 år
- Bostad med särskild service eller boende i familjehem för barn och ungdomar
- Bostad med särskild service för vuxna
- Daglig verksamhet

Samtliga insatser är avgiftsfria, men kostnader för t.ex. mat och hyra kan förekomma upp till aktuellt förbehållsbelopp.⁴

Att en person har rätt till insatser enligt LSS innebär ingen inskränkning i personens rätt att få stöd enligt annan lagstiftning.

2.2 Offentlighets- och sekretesslagen

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan lämnas ut utan att den enskilde eller någon närstående lider men. Om uppgiften omfattas av sekretess krävs en sekretessbrytande grund, till exempel samtycke, för att den ska kunna lämnas ut. (SFS 2009:400)

2.3 Förvaltningslagen, FL

Förvaltningslagen anger rättigheter och skyldigheter för myndigheten och enskilda. I lagen regleras också rätten till överklagan av beslut. I förvaltningslagen anges en allmän serviceskyldighet att ge vägledning, råd och annan hjälp till enskilda, tex att få stöd vid överklagan. Av FL framgår också att myndigheten ska sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt och även på andra sätt underlätta för den enskilde att ha med myndigheten att göra.

3 Delegationsordning

Enligt 6 kap 33 § kommunallagen får en nämnd uppdra åt en anställd hos kommunen att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden. Delegation för beslut inom ramen för utredning och insats regleras i vård- och omsorgsnämndens delegationsordning.

4 Handläggning och dokumentation

All dokumentation och handläggning ska utgå från gällande lagstiftning samt följa Socialstyrelsens föreskrift om handläggning och dokumentation, SOSFS 2014:5.

⁴ LSS 19 § Skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter får tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov. Lag (2010:480).

4.1 Handläggning

Varje ärende där någon enskild är part ska, enligt § 7 FL, handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Ett ärende ska handläggas så skyndsamt som möjligt efter att ansökan kommit in. Ansökan kan vara muntlig eller skriftlig.

Vid all handläggning ska stor vikt läggas vid den enskildes rätt till delaktighet, inflytande och självbestämmande. Utredningen ska vara tillräckligt omfattande för att ge ett tillfredställande underlag för beslut, den ska inte innehålla mer uppgifter än vad som är nödvändigt. Utredningen ska omfatta mål för de insatser som föreslås.

Individuell prövning görs i varje enskilt ärende och hänsyn tas till vilket övrigt samhällsstöd som ges samt kravet på att goda levnadsvillkor blir uppfyllt med beviljad insats. Alla uppgifter som socialtjänsten tar del av från andra, som den enskilde inte tagit del av, kommuniceras till den enskilde.

4.2 Beslut

Varje beslut ska vara baserat på den enskilda individens behov. Insatserna ska så långt som möjligt utformas i samråd med den enskilde.

Av beslutet ska framgå vad den enskilde ansökt om, vilka insatser som beviljats och i vilken omfattning beslutet gäller. Beslut om avslag ska innehålla en motivering samt tydlig hänvisning till lag, rättspraxis eller förarbete samt information om rätten att överklaga. En ansökan kan avslås helt eller delvis. Tidsbegränsning av beslut är lämpligt när det kan förutses att den enskildes behov av insatsen varierar över tiden.

När ett beslut om insats har fattats skickas en beställning till utföraren med en beskrivning av uppdraget och med en tydlig målformulering för insatsen. Alla insatser ska verkställas så snart som möjligt från beslut, dock senast inom tre månader. Delegation för beslut regleras i delegationslistan för vård- och omsorgsnämnden.

Enligt SOSF 2014:5 ska i beslut anges:

- Vad ärendet gäller.
- Vem ärendet avser.
- Vilka överväganden som ligger till grund för nämndens förslag till beslut.
- Den enskildes uppfattning om sina behov och hur dessa kan tillgodoses.
- Den bedömning som har gjorts av den enskildes behov.
- Hur utredningen har genomförts.
- Den bedömning som har gjorts om behoven faktiskt är tillgodosedda.
- Vilka andra insatser som ev har övervägts tillsammans med den enskilde.
- Målet eller målen för den insats som föreslås.

4.3 Genomförandeplan

Hur en insats ska genomföras ska dokumenteras i en genomförandeplan som upprättas hos utföraren med hänsyn tagen till den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Planen bör upprättas med utgångspunkt från den beslutande nämndens uppdrag till utföraren (SOSFS 2014:5).

4.4 Uppföljning av beslut

Alla beslut följs upp minst en gång per år och nyprövas när beslutet löper ut eller omprövas om behovet har förändrats för den enskilde. För barn och unga upp till 18 års ålder sker uppföljning av insats minst var sjätte månad. Vid uppföljningen ska det dokumenteras om den enskilde får den beviljade insatsen enligt beslut och genomförandeplan, om några klagomål framförts, samt när och hur insatsen följts upp.

4.5 Samverkan

Om insatser är aktuella från andra myndigheter eller myndighetsgrupper inom kommunens socialtjänst ska bästa möjliga samverkan eftersträvas, utifrån den enskildes behov. Samverkansträffar med utförare och berörda intresseorganisationer ska genomföras kontinuerligt. Den samverkansskyldighet som finns inom socialtjänsten är reglerad bland annat i förvaltningslagen, socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen.

4.6 Individuell plan enligt LSS

När en insats enligt LSS beviljas ska den enskilde erbjudas en individuell plan (10 § LSS) med beslutade och planerade insatser. Den som redan beviljats en insats kan när som helst begära att en individuell plan upprättas. Syftet är att ge den enskilde inflytande och överblick över åtgärder och insatser. Planen ska underlätta samordningen mellan olika huvudmän som den enskilde får insatser av. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året.

4.7 Samordnad individuell plan enligt SoL

Av 2 kap 7 § SoL och även i hälso- och sjukvårdslagen framgår det att kommunen och landstinget tillsammans ska upprätta en individuell plan när den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Om den enskilde har behov av insatser av annan huvudman eller olika enheter i kommunen kan den enskilde, eller om handläggaren uppfattar att det föreligger behov, kräva samordning kring insatserna vilket dokumenteras i samordnad individuell plan (SIP). Planen ska, när det är möjligt, upprättas tillsammans, eller i samråd med den enskilde och närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet om det är lämpligt och den enskilde inte motsätter sig det.

4.8 Dokumentation

Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser enligt LSS ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Detta regleras i LSS och bestämmelserna kompletteras av socialstyrelsens föreskrifter (SOF S: 2014:5). Dokumentationen ska utformas med respekt för den enskilde, vara tydlig samt innehålla tillräcklig, saklig, väsentlig och korrekt information. Uppföljningar ska dokumenteras liksom klagomål och åtgärder som vidtagits som följd av klagomål. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas.

De handlingar som upprättas eller inkommer kring den enskilde ska hållas samman i en personakt som förvaras hos biståndshandläggaren. Gallring sker enligt gallringsplan.

5 Överklagan

Beslut om insatser enligt LSS kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol genom förvaltningsbesvär. Om den enskilde önskar ska handläggaren bistå med hjälp till att överklaga. När en överklagan inkommit kan beslutet först omprövas av kommunen, annars skickas handlingarna omgående till aktuell domstol.

6 Uppföljning av riktlinjen

Riktlinjen ska följas upp årligen och revideras vid behov.